

Ölen Bir Gezegen ve Terk Edilmiş Bir Halk

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC), 1988 yılında politika yapıcılara iklim bilimi konusunda titiz değerlendirmeler sağlamak amacıyla kuruldu. Raporları, dikkatli ve müzakere edilmiş belgelerdir: *Politika Yapıcılar için Özet* içindeki her kelime, sadece bilim insanları tarafından değil, aynı zamanda fosil yakıt ekonomilerine en çok yatırım yapmış hükümetler de dahil olmak üzere hükümetler tarafından onaylanmalıdır. Bu süreç dünyaya bilgi sağladı, ancak aynı zamanda yanılsamalar da yarattı: felaketin uzak olduğu, belirsizliğin hâlâ büyük olduğu ve zamanın hâlâ mevcut olduğu hissi.

Gerçek ise farklı. IPCC'nin bu yüzyılın sonuna kadar öngördüğü etkiler şimdiden burada. İnsanlık gelecekteki bir tehditle karşı karşıya değil, bir zamanlar yarına ait olduğu hayal edilen çöküşü yaşıyor.

Ve iklim çöküşü, bu körlüğün açığa çıktığı tek alan değil. **2023'ün sonlarından beri devam eden Gazze'nin yıkımı, aynı gerçekle yüzleşememe durumunu ortaya koydu: suçların işlenirken tanınmasını reddetme, savunulamaz olan için sunulan aynı gerekçeler, vicdanın gerektiği yerde aynı sessizlik.** İklimde olduğu gibi, kaçınılmaz olarak görülen şey aslında bir süreçtir – durdurulabilecek, ancak bunun yerine hızlanmasına izin verilen bir süreç.

Ölen bir gezegen ve terk edilmiş bir halk, izole trajediler değildir. Bunlar, tek bir medeniyet hastalığının belirtileridir: kontrol yanılsamasını korumak için gerçeği, adaleti ve yaşamın kendisini feda etmeye istekli olma.

Gerçeğin Tahminleri Aştığı Yer

Kayıtlar açık: IPCC, iklim değişikliğinin hızını ve ciddiyetini sürekli olarak hafife aldı. Öngörüler genellikle doğru yönde olsa da, gerçeklik bunları bazen on yıllar öncesinden geçti.

Arktik Deniz Buzu

- **Tahmin:** IPCC'nin İlk Değerlendirme Raporu (1990), yaz aylarında Arktik deniz buzunda büyük düşüşlerin 21. yüzyılın sonuna doğru gerçekleşeceğini öne sürmüştü.
- **Gerçeklik:** 2020'ye kadar yaz buzunun kapsamı, 1979'a kıyasla yaklaşık %40 azaldı. Artık önümüzdeki yirmi yıl içinde neredeyse buzsuz yazlar bekleniyor. Arktik, küresel ortalamadan dört kat daha hızlı ısınıyor.
- **Kaynak:** Ulusal Kar ve Buz Veri Merkezi; Notz & Stroeve (2016); IPCC AR6 (2021).

Küresel Sıcaklıklar

- **Tahmin:** İkinci Değerlendirme Raporu (1995), on yılda 0,1–0,2 °C ısınma öngörüyordu.

- **Gerçeklik:** 1980'den beri küresel yüzey sıcaklıkları on yılda yaklaşık 0,2 °C yükseldi. Son sekiz yıl, kaydedilen en sıcak yıllar oldu.
- **Kaynak:** NASA; NOAA; Dünya Meteoroloji Örgütü (WMO).

Sıcak Hava Dalgaları

- **Tahmin:** Üçüncü Değerlendirme Raporu (2001), daha sık ve yoğun sıcak hava dalgalarının 21. yüzyılın sonuna doğru muhtemel olduğunu belirtti.
- **Gerçeklik:** 2003'te Avrupa'daki, 2010'da Rusya'daki ve 2021'de Pasifik Kuzeybatısı'ndaki sıcaklık kubbesi o kadar aşırıydı ki, atıf çalışmaları bunların insan kaynaklı ısınma olmadan neredeyse imkânsız olacağını sonucuna vardı.
- **Kaynak:** Otto et al. (2021); Philip et al. (2021).

Deniz Seviyesi Yükselmesi

- **Tahmin:** Dördüncü Değerlendirme Raporu (2007), 2100'e kadar 18–59 cm deniz seviyesi yükselmesi öngördü, ancak hızlı buz tabakası dinamiklerini açıkça dışladı.
- **Gerçeklik:** Gözlemlenen yükselme zaten orta düzey projeksiyonları aşıyor ve mevcut tahminler 2100'e kadar ~1 metrelik bir yükselişin muhtemel olduğunu gösteriyor.
- **Kaynak:** IPCC AR6 (2021); DeConto et al. (2021).

Buz Tabakaları

- **Tahmin:** Daha önceki raporlar, Grönland ve Antarktika buz tabakalarının yüzyıllar boyunca büyük ölçüde sabit kalacağını ima ediyordu.
- **Gerçeklik:** Her ikisi de şimdi hızla kütle kaybediyor. Yalnızca Grönland yılda ~278 gigaton buz kaybediyor ve Batı Antarktika hızlanan bir geri çekilme gösteriyor.
- **Kaynak:** IMBIE (2020); Shepherd et al. (2018).

Permafrost ve Metan

- **Tahmin:** Permafrost ve metan klatratlarından önemli salınımlar, yüzyıllar ötesinde uzak bir olasılık olarak görülüyordu.
- **Gerçeklik:** Metan konsantrasyonları 2007'den beri hızla artıyor (~yılda 12 ppb). Sibirya'daki köpüren metan gölleri ve Alaska ile Kanada'daki çözülen permafrost, destabilizasyonun zaten başladığını gösteriyor.
- **Kaynak:** NOAA; Walter Anthony et al. (2016).

Okyanus Isı İçeriği

- **Tahmin:** Modeller istikrarlı artışlar öngörüyordu, ancak büyük belirsizliklerle.
- **Gerçeklik:** Okyanuslar 1980'den beri 230 zettajoule'den fazla ısı emdi, son yıllarda rekor kıran artışlar model ortalamalarını aştı.
- **Kaynak:** Cheng et al. (2023).

Aşırı Yağış

- **Tahmin:** AR4 (2007), ağır yağış olaylarının yüzyılın sonlarında yoğunlaşmasının muhtemel olduğunu uyarıyordu.
- **Gerçeklik:** Felaket sel felaketleri zaten vurdu – 2010 ve 2022’de Pakistan, 2021’de Orta Avrupa ve ABD Orta Batı’sında defalarca – tarihsel temellerin çok ötesinde yoğunluklarla.
- **Kaynak:** IPCC AR6 (2021); Lau et al. (2022).

Atlantik Meridyen Devrilme Dolaşımı (AMOC)

- **Tahmin:** AR4, zayıflamanın yüzyıllar boyunca gerçekleşebileceğini öne sürmüştü.
- **Gerçeklik:** Gözlemler, AMOC’un en az bin yıldır en zayıf noktasında olduğunu gösteriyor. Erken uyarı göstergeleri, on yıllar içinde olası bir çöküşe işaret ediyor.
- **Kaynak:** Caesar et al. (2021); Boers (2021).

Orman Yangınları

- **Tahmin:** Erken IPCC raporları yangın riskine yalnızca geçerken değinmişti.
- **Gerçeklik:** Avustralya’nın Kara Yazı (2019–20), Kaliforniya’nın mega yangınları ve Sibirya, Yunanistan ve Kanada’daki büyük yangınlar, 20. yüzyıl normlarının çok ötesinde yangın davranışlarını ortaya koyuyor.
- **Kaynak:** Abatzoglou & Williams (2016).

Ekosistem Çöküşü

- **Tahmin:** TAR (2001), yüzyılın sonlarında türlerin dağılımında değişiklikler ve biyoçeşitlilik kaybı öngörüyordu.
- **Gerçeklik:** Kutup yönüne ve yamaç yukarı göçler zaten belgelenmiş durumda. Mercan resifleri, bir zamanlar kademeli olarak bozulacağı düşünülen, sadece otuz yılda kaplamalarının yarısını kaybetti.
- **Kaynak:** Parmesan & Yohe (2003); Hughes et al. (2018); IPCC AR6 (2021).

Buzul Geri Çekilmesi

- **Tahmin:** FAR (1990), yavaş ve istikrarlı bir geri çekilme öngörüyordu.
- **Gerçeklik:** Binlerce dağ buzulu zaten kayboldu ve çok daha fazlasının on yıllar içinde tamamen yok olması bekleniyor.
- **Kaynak:** Zemp et al. (2019); IPCC SROCC (2019).

Okyanus Asitlenmesi

- **Tahmin:** AR4 (2007), asitlenmeyi bir endişe olarak not etti, ancak güçlü bir vurgu yapmadı.
- **Gerçeklik:** Okyanus pH’si beklenenden daha hızlı düşüyor, kabuk oluşturan organizmaları, mercan resiflerini ve balıkçılığı tehdit ediyor.
- **Kaynak:** Doney et al. (2020).

Karbon Yutakları

- **Tahmin:** Modeller, doğal yutakların (okyanuslar ve ormanlar) yüzyıl boyunca insan kaynaklı CO₂ emisyonlarının yaklaşık yarısını absorbe etmeye devam edeceğini varsayıyordu.
- **Gerçeklik:** Gözlemler, zayıflayan bir kapasite gösteriyor. NASA'nın OCO-2 uydusu, 2023'ün yirmi yılda en zayıf karasal yutak olduğunu ortaya koydu. Amazon'un bazı kısımları zaten net karbon kaynakları haline geldi.
- **Kaynak:** Gatti et al. (2021); NASA OCO-2.

Dünyanın Enerji Dengesizliği

- **Tahmin:** Kademeli bir artış bekleniyordu.
- **Gerçeklik:** Uydu verileri, Dünya'nın enerji dengesizliğinin 2005'ten beri iki katına çıktığını ve 2023'te ~1 W/m²'ye ulaştığını gösteriyor – IPCC'nin "en iyi tahmini"nin iki katı.
- **Kaynak:** Loeb et al. (2021).

Sonuç kaçınılmaz: Dünya *bilimden daha hızlı* hareket etmiyor, *IPCC'nin temkinli konsensüsünden daha hızlı* hareket ediyor.

Bilimsel Yöntem ve Pist

Bilimsel yöntem, tahminler başarısız olduğunda hipotezlerin ayarlanması gerektiğini talep eder. Ancak iklim biliminde, değişimin yönü doğru olsa da, hız ve ciddiyet sürekli olarak hafife alındı. Güçlü bir şekilde yeniden kalibre etmek yerine, IPCC raporları tereddüt ediyor: "düşük güven", "orta düzey anlaşma", "2100'e kadar çok muhtemel". Bu dil, siyasi konsensüse hizmet eder ancak bilimsel aciliyeti ihanet eder.

Sonuç ölümcül. Politika yapıcılar ve kamuoyu, hâlâ zaman olduğu konusunda rahatlatılıyor, oysa güvenli durma mesafesi çoktan kayboldu.

İklim değişikliği kâğıt üzerinde ortaya çıkmıyor; bu yüksek riskli bir iniş.

- **Uçak:** Fosil yakıtların ataletiyle ağırlaşmış insan medeniyeti.
- **Pist:** Emisyonlar, zayıflamış yutaklar ve hafife alınmış geri beslemeler tarafından kısıtlanmış karbon bütçesi.
- **Frenler:** Siyasi gecikmelerle köretilmiş hafifletme ve adaptasyon.
- **Pilotlar:** Enstrümanları yanlış okuyan, pisti fazla tahmin eden ve frenleme eylemini hafife alan seçilmiş liderler.

Havacılık kazalarında, marj yanılsamaları pist aşımına yol açar. İklimde, aynı dinamik geçerlidir. Karbon bütçesi ve yutak dayanıklılığı yanılsamaları bizi aşımın eşiğine getirdi. Geri dönüşü olmayan noktayı zaten geçmiş olabiliriz.

Çarpışma, yok oluş anlamına gelmeyebilir, ancak bizi ayakta tutan sistemlerde – gıda, su, sağlık, güvenlik, istikrar – zincirleme başarısızlıklar anlamına gelecektir.

İklim, İkiyüzlülük ve Vesayetin Şeytanlaştırılması

İklim inkârının ve siyasi şiddetin ahlaki başarısızlığı ayrı değildir. Bunlar, insan ikiye bölünmüşlüğü'nün derinliğini ortaya koyan şekillerde kesişir. Batılı hükümetler ve medya, Müslümanları bir tehdit olarak şeytanlaştırıyor, onları “terörist” olarak etiketliyor. Ancak aynı ülkeler, Dünya'nın iklimini istikrarsızlaştırıyor, özellikle Orta Doğu, Kuzey Afrika ve Güney Asya'daki Müslüman çoğunluklu bölgelerde geniş alanları giderek yaşanmaz hale getiriyor.

İroni çarpıcı. Birçok Müslüman ülkede kişi başına sera gazı emisyonları, Batı'dakilerin sadece bir kısmı. Bu bölgelerdeki birçok topluluk, gerek zorunluluktan gerekse tasarımdan, sanayileşmiş toplumlardan daha sürdürülebilir bir şekilde yaşıyor. Ve İslam'da *halife* – yaratılışın vesayeti – temel bir değerdir. İnsanlığın Dünya'ya bakmakla görevlendirildiğini, onu yağmalama izni olmadığını vurgular. Bu etik, kısa vadeli kâr için ormanları, okyanusları ve atmosferi feda eden bir sistemle tamamen uyumsuzdur.

Batılı uluslar, daha küçük ayak izine sahip olanları “terörist” olarak adlandırırken, kendi ekonomileri gezegensel çöküşü sürdürdüğünde, bu tam anlamıyla kazanın tencereye kara demesi. Daha da kötüsü, bu daha derin bir kaygıyı ortaya koyuyor: vesayet ve ölçülülük değerleri, inkâr, tüketim ve hakimiyet üzerine inşa edilmiş sömürü düzenine bir tehdit oluşturuyor. **Tarih, kimin terörist olduğunu yargılayacak.**

Sonuç

IPCC, insanlığa paha biçilmez bir bilgi verdi, ancak uyarılarını temkinli bir konsensüsün ardına gizleyerek, politika yapıcılara artık mevcut olmayan bir zaman yanılması sundu. Pilotların enstrümanları yanlış okuduğu, pisti fazla tahmin ettiği ve asfaltın kayganlığını hafife aldığı bir uçakta yolcuyuz. Bir çarpışma artık en olası sonuç.

Ama bu bile daha derin bir gerçeği kaçırıyor. İnsanlığın hayatta kalmasının değeri, sadece iklimi sabit tutup tutamayacağımıza bağlı değil. Aynı zamanda ahlaki pusulamızı sağlam tutup tutamayacağımıza da bağlı. **2023 sonlarından beri devam eden Gazze'nin yıkımı, iklim çöküşüyle aynı patolojiyi gösteriyor: kaçınılmaz olarak görülen vahşetler, durdurulabilecek süreçlerin hızlanmasına izin veriliyor.** Yükselen denizlere ve yanan ormanlara tepkimizi uyuşturan aynı körlük, politik olarak uygunsuz olduğunda insan acısına tepkimizi de uyuşturuyor.

Eğer savunmasızları savunmazsak, eğer vahşeti reddetmezsek, iklim çöküşüne karşı mücadelede tam olarak neyi korumaya çalışıyoruz? Hem gezegeni hem de halkını ihanet ederken kendini tebrik eden bir medeniyet, varlığını sürdürme hakkını hak etmiyor.

İklim krizi, fiziksel pisti net bir şekilde göremediğimizi gösteriyor. Gazze, ahlaki pisti de göremediğimizi gösteriyor. Birlikte, aşımın sadece yakın olmadığını – zaten devam ettiğini – kanıtlıyorlar. Her ikisi de süreçlerdir, her ikisi de hâlâ durdurulabilir, ancak yalnızca insanlık şimdiye kadar reddettiği cesareti bulursa.